

కృష్ణ యజుర్వేదీయ తైత్తిరీయ సంహితా

॥ అథ తృతీయ కాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥

హరిః ఓమ్॥ వి వా ఏతస్య యజ్ఞ ఋధ్యతే యస్య హవిరతిరిచ్యతే సూర్యో దేవో
దివిషద్భ్య ఇత్యాహ బృహస్పతినా వైవాస్య ప్రజాపతినా చ యజ్ఞస్య వృద్ధమపి వపతి
రక్షాగ్ంసి వా ఏతత్పశుగ్ం సచస్తే యదేకదేవత్య ఆలబ్ధో భూయాన్భవతి యస్యాస్తే
హరితో గర్భ ఇత్యాహ దేవత్యైవైనాం గమయతి రక్షసామపహత్యా ఆ వర్తన
వర్తయేత్యాహ [౧] బ్రహ్మణైవైనమా వర్తయతి వి తే భినద్మి తకరీమిత్యాహ
యథాయజురేవైతదురుద్రపో విశ్వరూప ఇన్దురిత్యాహ ప్రజా వై పశవ ఇన్దుః ప్రజయైవైనం
పశుభిః సమర్థయతి దివం వై యజ్ఞస్య వృద్ధం గచ్ఛతి పృథివీమతిరిక్తం తద్యన్న
శమయేదార్తిమార్చేద్యజమానో మహీ ద్యౌః పృథివీ చ న ఇత్యా- [౨] హ
ద్యావాపృథివీభ్యామేవ యజ్ఞస్య వృద్ధం చాతిరిక్తం చ శమయతి నాకార్తిమార్చతి
యజమానో భస్మనాకభి సమూహతి స్వగాకృత్యా అథో అనయోర్వా ఏష
గర్భోనయోరేవైనం దధాతి యదవద్యేదతి తద్రేచయేద్యన్నావద్యేత్పశోరాలభ్య నావ
ద్యేత్పురస్తాన్నాభ్యా అన్యదవద్యేదుపరిష్టాదన్యత్పురస్తాద్వై నాభ్యై [౩] ప్రాణ
ఉపరిష్టాదపానో యావానేవ పశుస్తస్యావ ద్యతి విష్ణవే శిపివిష్టాయ జుహోతి యద్వై
యజ్ఞస్యాతిరిచ్యతే యః పశోర్భూమా యా పుష్టిస్తద్విష్ణుః శిపివిష్టోతిరిక్త ఏవాతిరిక్తం
దధాత్యతిరిక్తస్య శాన్త్యా అష్టాప్రౌద్ధిరణ్యం దక్షిణాష్టాపదీ హ్యేషాకత్మా నవమః
పశోరాప్త్యా అన్తరకోశ ఉష్ణిషేణాకవిష్టితం భవత్యేవమివ హి పశురుల్బమివ చర్మేవ
మాగ్ంసమివాకస్థివ యావానేవ పశుస్తమాప్త్యావ రున్ధే యస్యైషా యజ్ఞే ప్రాయశ్చిత్తిః
క్రియత ఇష్టా వసీయాన్భవతి॥[౪]

వ॒ర్త॒యే॒త్యా॒హ॒ న॒ ఇ॒తి॒ వైనా॒భ్యా ఉ॒ల్బ॒మి॒వైక॒విగ్ం॒శతి॑శ్చ॥3.4.1॥

ఆ వా॒యో భూ॑ష శుచి॒పా ఉ॒ప నః॑ సహస్రం॑ తే ని॒యుతో॑ విశ్వ॒వార॑ ఉ॒పో తే॑ అ॒న్ధో
మ॒ద్యమ॑యామి॒ యస్య॑ దే॒వ దధి॑షే పూ॒ర్వపే॑యమ్॥ ఆకూ॒త్యై త్వా కా॑మాయ॒ త్వా
స॒మృధే॑ త్వా కిక్కి॒టా తే॒ మనః॑ ప్ర॒జాప॑తయే స్వా॒హా కిక్కి॒టా తే॒ ప్రాణం॑ వాయ॒వే స్వా॒హా
కిక్కి॒టా తే॒ చక్షుః॑ సూ॒ర్యాయ॑ స్వా॒హా కిక్కి॒టా తే॒ శ్రోత్రం॑ ద్యా॒వాపృథి॑వీ॒భ్యాగ్ స్వా॒హా
కిక్కి॒టా తే॒ వాచ॑గ్ం స॒రస్వ॑త్యై స్వా॒హా [౫] త్వం తు॒రీయా వ॒శినీ॑ వ॒శాఽసి॑ స॒కృద్య॑త్త్వా
మన॑సా గర్భ॒ ఆశ॑యత్॥ వ॒శా త్వం వ॒శినీ॑ గచ్ఛ దే॒వాన్తస్మా॑త్యః స॒న్తు
య॒జమా॑నస్య॒కామాః॑॥ అ॒జాఽసి॑ ర॒యిష్యా॑ పృథి॒వ్యాగ్ం సీ॒దోర్ధ్వాఽన్త॑రిక్ష॒ముప॑ తిష్ఠ॒స్వ ది॒వి
తే బృ॒హద్భాః॑ త॒న్తుం త॒న్వన్త॑జసో భా॒నుమ॑న్విహి జ్యోతి॒ష్మతః॑ పథో రక్ష॒ ధియా కృ॑తాన్॥
అను॑ల్బణం వ॒యత॑ జోగు॒వామ॑పో మను॒ర్భవ॑ జనయా దై॒వ్యం జన॑మ్॥ మన॑సో హ॒విర॑సి
ప్ర॒జాప॑తేర్వ॒ర్ణో గాత్రా॑ణాం తే గాత్ర॒భాజో॑ భూయా॒స్మ॥[౬]

స॒రస్వ॑త్యై స్వా॒హా మను॑స్త్రియోదశ చ॥3.4.2॥

ఇ॒మే వై స॒హోఽస్మాం॑ తే వా॒యుర్వ్య॑వాత్తే గర్భ॒మద॑ధాతాం తగ్ం సోమః॒
ప్రా॒జన॑యదగ్ని॒రగ్ర॑సత స ఏ॒తం ప్ర॒జాప॑తిరాగ్నీ॒యమ॑ష్టాకపాల॒మప॑శ్యత్తం
నిర॑వపత్తే॒నైవైనా॑మగ్నీ॒రధి॒ నిర॑క్రీణాత్తస్మాద॒ప్యన్యదే॑వత్యా॒మాల॑భమాన
ఆగ్నీ॒యమ॑ష్టాకపాలం పు॒రస్తా॑న్నిర్వపేదగ్నీ॒రేనై॒వామ॑ధి నిష్క్రి॒యాఽల॑భతే యద్- [౭]
వా॒యుర్వ్య॑వాత్తస్మాద్వా॒యవ్యా॒ యది॑మే గర్భ॒మద॑ధాతాం తస్మాద్వా॒వాపృథి॑వ్యా
యథో॑మః ప్రా॒జన॑యదగ్ని॒రగ్ర॑సత తస్మాదగ్నీ॒షోమీ॒యా
యద॑నయోర్వి॒యతోర్వా॑గవదత్తస్మాథ్స॒రస్వ॑తీ యత్ప్ర॒జాప॑తిరగ్నీ॒రధి॒
నిర॑క్రీణాత్తస్మాత్ప్ర॒జాప॑త్యా సా వా ఏ॒షా సర్వ॑దే॒వత్యా॒ యద॑జా వ॒శా వా॒యవ్యా॑మా లభే॒త

భూతికామో వాయుర్వై క్షీపిష్ఠా దేవతా వాయుమేవ స్వేన [౧] భాగధేయేనోప ధావతి స
 ఏనైనం భూతిం గమయతి ద్యావాపుథివ్యామా లభేత కృషమాణః ప్రతిష్ఠాకామో దివ
 ఏవాస్మై పరజ్వన్యో వర్షతి వ్యస్యామోషధయో రోహంతి సమర్థకమస్య సస్యం
 భవత్యగ్నిషోమీయామా లభేత యః కామయేతాన్నవానన్నాదః స్యామిత్యగ్నిసైవాన్నమవ
 రున్ధే సోమేనాన్నాద్యమన్నవాసేవాన్నాదో భవతి సారస్వతీమా లభేత య [౯] ఈశ్వరో
 వాచో వదితోః సన్వాచం న వదేద్వాగైవ సరస్వతీ సరస్వతీమేవ స్వేన భాగధేయేనోప ధావతి
 సైవాన్స్మిన్వాచం దధాతి ప్రాజాపత్యామా లభేత యః కామయేతాన్భిజితమభి
 జయేయమితి ప్రజాపతిః సర్వా దేవతా దేవతాభిరేవానభిజితమభి జయతి
 వాయువ్యయోపాకరోతి వాయోరేవైనామవరుధ్యాన్ లభత ఆకూత్యై త్వా కామాయ త్వే-
 [౧౦] త్యాహ యథాయజురేవైతత్కిక్కిటాకారం జుహోతి కిక్కిటాకారేణ వై గ్రామ్యాః పశవో
 రమస్తే ప్రాన్రణ్యాః పతంతి యత్కిక్కిటాకారం జుహోతి గ్రామ్యాణాం పశూనాం ధృత్త్యై
 పర్యగ్నో క్రియమాణే జుహోతి జీవంతీమేవైనాగ్ం సువర్గం లోకం గమయతి త్వం తురీయా
 వశినీ వశాసీత్యాహ దేవత్యైవైనాం గమయతి సత్యాః సన్తు యజమానస్య కామా
 ఇత్యాహైష వై కామో [౧౧] యజమానస్య యదనార్త ఉదృచం గచ్ఛతి
 తస్మాదేవమాహాన్జాన్సి రయిష్ఠేత్యాహైష్వేవైనాం లోకేషు ప్రతిష్ఠాపయతి దివి తే బృహద్భా
 ఇత్యాహ సువర్గ ఏవాన్స్మై లోకే జ్యోతిర్దధాతి తన్తుం తన్వన్రజసో
 భానుమన్విహిత్యాహేమాసేవాన్స్మై లోకాఞ్జ్యోతిష్మతః కరోత్యనుల్బణం వయత
 జోగువామప ఇత్యా- [౧౨] హ యదేవ యజ్ఞ ఉల్బణం క్రియతే తస్యైవైషా శాన్తిర్మనుర్భవ
 జనయా దైవ్యం జనమిత్యాహ మానవ్యో వై ప్రజాస్థా ఏవాన్ద్యాః కురుతే మనసో
 హవిరసీత్యాహ స్వగాకృత్యై గాత్రాణాం తే గాత్రభాజో భూయాన్మేత్యాహాన్శిషమేవైతామా
 శాస్తే తస్యై వా ఏతస్యా ఏకమేవాన్దేవయజనం యదాలబ్ధాయామభ్యో [౧౩] భవతి
 యదాలబ్ధాయామభ్యః స్యాదపున వా ప్రవేశయేథ్సర్వాం వా ప్రాన్శీయాద్యదపున

ప్ర॑వేశ॑యే॒ద్యజ్ఞ॑వేశ॒సం కు॑ర్యా॒థ్సర్వా॑మే॒వ ప్రా॑శ్నీ॒యాది॑న్త్రి॒యమే॒వాత్మ॑న్ధ॒త్తే సా॑ వా ఏ॒షా
త్ర॒యాణా॑మే॒వాఽవ॑రు॒ద్ధా సం॑వ॒ధ్సర॑స॒దః స॒హస్ర॑యాజి॒నో గృ॑హమే॒ధి న॒స్త ఏ॒వైత॑యా
యజే॒రస్తే॑షామే॒వైషాఽపా॑ఽప్తా||[౧౪]

యధ్స్వీ॑న సార॒స్వతీ॑మా లభే॒త యః కా॑మాయ త్వా కా॒మేఽప ఇ॒త్యబ్ధౌ ద్వి॑చత్వారి॒గ్గోశ॑చ||3.4.3||

చి॒త్తం చ చి॒త్తిశ్చా॑కూ॒తం చా॑ఽకూ॒తిశ్చ వి॒జ్ఞాతం॑ చ వి॒జ్ఞానం॑ చ మ॒నశ్చ శ॑క్వరీ॒శ్చ
దర్శ॑శ్చ పూ॒ర్ణమా॑సశ్చ బృ॒హచ్చ ర॑థ॒న్తరం॑ చ ప్ర॒జాప॑తి॒ర్జయా॑ని॒న్త్రాయ వృ॑ష్టే
ప్రా॒యచ్చ॑దు॒గ్రః పృ॑తనాజ్యే॒షు త॒స్మై వి॒శః స॒మన॑మ॒న్త స॒ర్వాః స ఉ॒గ్రః స హి హ॑వ్యో
బ॒భూవ దే॒వాసు॑రాః సం॒యత్తా ఆ॒సన్ధి॑ ఇ॒న్త్రః ప్ర॒జాప॑తి॒ముపా॑ధావత్త॒స్మా
ఏ॒తాఇ॒జ్జయా॑న్ప్రా॒యచ్చ॑త్తాన॒జాహో॑త్తతో వై దే॒వా అ॒సురా॑న॒జయన్ య॑ద॒జయ॑న్త॒జ్జయా॑నాం
జ॒యత్వగ్గ్ సృ॑ర్ధమాసే॒నైతే హో॑త॒వ్యా జ॒యత్యే॒వ తాం పృ॑తనామ్||[౧౫]

ఉప పశ్చవి॒గ్గోశ॑తిశ్చ||3.4.4||

అగ్ని॑ర్భూతానామ॒ధిప॑తిః స మా॒వత్వి॑న్తో జ్యేష్ఠా॑నాం య॒మః పృ॑థి॒వ్యా వా॒యుర॑న్తరిక్ష॒స్య
సూ॒ర్యో ది॒వశ్చ॑న్త్ర॒మా నక్ష॑త్రాణాం బృ॒హస్ప॑తిర్బృ॒హ్మణో॑ మి॒త్రః స॒త్యా॑నాం వరు॒ణోఽపా॑గ్ం
స॒ముద్రః స్తో॒త్యానా॑మ॒న్నగ్ం సా॑మ్రా॒జ్యానా॑మ॒ధిప॑తి త॒న్మావ॑తు సోమ ఓ॒షధీ॑నాగ్ం స॒వితా
ప్ర॒సవా॑నాగ్ం రు॒ద్రః ప॒శూనాం త్వష్టా॑ రూ॒పాణాం వి॒ష్ణుః ప॒ర్వతా॑నాం మ॒రుతో
గ॒ణానా॑మ॒ధిప॑తయస్తే మా॒వన్తు పి॒తరః పి॒తామ॑హాః పరే॒ఽవరే తతా॑స్త॒తామ॑హో ఇ॒హ
మా॒వత॑| అ॒స్మిన్బృ॑హ్మ॒న్నస్మిన్ క్షత్రే॑ఽస్యామాశి॒ష్యస్యాం పు॑రో॒ధాయా॑మ॒స్మిన్ కర్మ॑న్న॒స్యాం
దే॒వహూ॑త్యామ్||[౧౬]

అ॒వరే సప్త॑దశ చ||3.4.5||

దే॒వా వై॑ యద్య॒జ్ఞే కు॑ర్వ॒త తద॑సు॒రా అకు॑ర్వ॒త తే దే॒వా
 ఏ॒తా న॑భ్యా॒తానా॑న॒పశ్య॑న్తా॒నభ్యా॑త॒న్వత॑ యద్యే॒వానాం॑ కర్మా॒కసీ॑దార్థ్య॒త తద్య॑దసు॒రాణాం॑ న
 తదార్థ్య॒త యే॒న కర్మ॑ణీర్థే॒న తత్ర॑ హో॒తవ్యా॑ ఋ॒ధ్వోత్యే॒వ తే॒న కర్మ॑ణా యద్విశ్వే॒ దేవాః॑
 స॒మభ॑ర॒న్తస్మాద॑భ్యా॒తానా॑ వైశ్వదే॒వా యత్ప్ర॑జాపతి॒ర్జయా॑న్ప్రా॒యచ్ఛత్త॑స్మాజ్జ॒యాః
 ప్రా॒జాప॑త్యాః [౧౭] యద్రాష్ట॒భృద్భీ॑ రాష్ట్ర॒మాదద॑త తద్రాష్ట॒భృతాగ్ం॑ రాష్ట్ర॒భృత్త్వం॑ తే
 దే॒వా అభ్యా॑తానైరసు॒రాన॑భ్యాత॒న్వత॑ జయైరజయన్తాష్ట॒భృద్భీ॑ రాష్ట్ర॒మాదద॑త యద్యే॒వా
 అభ్యా॑తానైరసు॒రాన॑భ్యాత॒న్వత॑ తదభ్యా॑తానానామభ్యాతానత్వం
 యజ్జయైరజయన్తజ్జయానాం జయత్వం యద్రాష్ట॒భృద్భీ॑ రాష్ట్ర॒మాదద॑త
 తద్రాష్ట॒భృతాగ్ం॑ రాష్ట్ర॒భృత్త్వం॑ తతో దే॒వా అభ॑వన్పరాసు॒రాయా॑ భ్రాతృ॒వ్యవాన్థాన్థాన్థాన్
 ఏ॒తాఞ్జహు॑యాదభ్యాతానైరే॒వ భ్రాతృ॑వ్యానభ్యాతనుతే జయైర్జయతి రాష్ట్ర॒భృద్భీ॑ రాష్ట్ర॒మా
 దత్తే॒ భవ॑త్యాత్మనా పరాస్య భ్రాతృ॒వ్యో భవ॑తి||[౧౮]
 ప్రా॒జాప॑త్యాసోఽష్టాదశ చ||3.4.6||

ఋతాషాడృతధామాగ్నిర్గన్ధర్వస్తస్యాషధయోఽప్సరసః ఊర్వో నామ స ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం
 పాతు తా ఇదం బ్రహ్మ క్షత్రం పాస్తు తస్మై స్వాహా తాభ్యః స్వాహా సగ్ంహితో విశ్వసామా
 సూర్యో గన్ధర్వస్తస్య మరీచయోఽప్సరస ఆయువః సుషుమ్నః సూర్యరశ్మిశ్చన్త్రమా
 గన్ధర్వస్తస్య నక్షత్రాణ్యప్సరసో బేకురయో భుజ్యాః సుపర్ణో యజ్ఞో గన్ధర్వస్తస్య దక్షిణా
 అప్సరసః స్తవాః ప్రజాపతిర్విశ్వకర్మా మనో [౧౯] గన్ధర్వస్తస్యర్కా నమాన్యప్సరసో వహ్నయ
 ఇషిరో విశ్వవృచా వాతో గన్ధర్వస్తస్యాకపోఽప్సరసో ముదా భువనస్య పతే యస్య త
 ఉపరి గృహ ఇహ చ స నో రాస్వాఽజ్యానిగ్ం రాయస్పిషగ్ం సువీర్యగ్ం సంవథ్సరీణాగ్ం
 స్వస్తిమ్|| పరమేష్వ్యధిపతిర్మృత్యుర్గన్ధర్వస్తస్య విశ్వమప్సరసో భువః సుక్షితిః
 సుభూతిర్భద్రకృథ్సువర్వాన్తర్జన్యో గన్ధర్వస్తస్య విద్యుతోఽప్సరసో రుచో

దూరే॑హే॒తిర॑మృ॒డయా॑ [౨౦] మృ॒త్యుర్గ॑న్ధర్వస్త॒స్య ప్ర॒జా అ॒స్సర॑సో భీ॒రువ॑శ్చారుః కృ॒పణా॑కాశీ
 కా॒మా గ॑న్ధర్వస్త॒స్యాఽఽధ॑యాఽస్సర॑సః శో॒చయ॑న్తీర్నామ॒ స ఇ॒దం బ్ర॒హ్మ క్ష॒త్రం పా॒తు తా
 ఇ॒దం బ్ర॒హ్మ క్ష॒త్రం పా॒న్తు త॒స్మై స్వా॒హా తా॒భ్యః స్వా॒హా స నో॑ భువనస్య పతే॒ యస్య॑ త
 ఉపరి॑ గృ॒హ ఇ॒హ చ॑ ఉ॒రు బ్ర॒హ్మణే॑ఽస్మై క్ష॒త్రాయ॑ మ॒హి శర్మ॑ యచ్ఛ॥[౨౧]
 మనో॑ఽమృ॒డయ॑షట్ప॒త్వారిగ్ంశ॑చ్ఛ॥3.4.7॥

రా॒ష్ట్రకా॑మాయ హో॒తవ్యా॑ రా॒ష్ట్రం వై రా॒ష్ట్రభృ॑తో రా॒ష్ట్రేణై॒వాఽస్మై రా॒ష్ట్రమ॑వ రు॒న్ధే
 రా॒ష్ట్రమే॑వ భవత్యాత్మనే హో॒తవ్యా॑ రా॒ష్ట్రం వై రా॒ష్ట్రభృ॑తో రా॒ష్ట్రం ప్ర॒జా రా॒ష్ట్రం ప॒శవో
 రా॒ష్ట్రం యచ్ఛే॒ష్ఠో భ॑వతి రా॒ష్ట్రేణై॒వ రా॒ష్ట్రమ॑వ రు॒న్ధే వసి॑ష్ఠః సమా॒నానాం॑ భవతి
 గ్రా॒మకా॑మాయ హో॒తవ్యా॑ రా॒ష్ట్రం వై రా॒ష్ట్రభృ॑తో రా॒ష్ట్రగ్ం స॒జాతా॑ రా॒ష్ట్రేణై॒వాఽస్మై రా॒ష్ట్రగ్ం
 స॒జాతా॑నవ రు॒న్ధే గ్రా- [౨౨] మ్యే॒వ భ॑వత్యధిదేవనే జుహోత్యధిదేవన ఏ॒వాఽస్మై స॒జాతా॑నవ
 రు॒న్ధే త ఏ॒నమ॑వరుద్ధా ఉప తిష్ఠన్తే రథముఖ ఓజస్కామస్య హో॒తవ్యా॑ ఓజో॒ వై రా॒ష్ట్రభృ॑త
 ఓజో॒ రథ॑ ఓజస్థైవాఽస్మా ఓజో॒ఽవ రు॒న్ధ ఓజ॑స్వ్యే॒వ భ॑వతి యో రాష్ట్రాదపభూతః స్యాత్త॒స్మై
 హో॒తవ్యా॑ యావన్తోఽస్య రథాః స్యుస్తాన్బ్రూయాద్యుజ్ఞ్వమితి రా॒ష్ట్రమే॑వాఽస్మై యునక్త్యా-
 [౨౩] హుతయో వా ఏ॒తస్యా॑ఽక్లుప్తా యస్య రా॒ష్ట్రం న కల్ప॑తే స్వరథస్య దక్షిణం చక్రం
 ప్ర॒వృ॒హ్య నాడి॑మభి జుహూయాదాహుతీరేవాఽస్య కల్పయతి తా అస్య కల్పమానా
 రా॒ష్ట్రమ॑ను కల్పతే సంగ్రామే సంయత్యే హో॒తవ్యా॑ రా॒ష్ట్రం వై రా॒ష్ట్రభృ॑తో రా॒ష్ట్రే ఖి॒లు వా
 ఏ॒తే వ్యా॑యచ్ఛన్తే యే సంగ్రామగ్ం సంయన్తి యస్య పూర్వస్య జుహ్వాతి స ఏ॒వ భ॑వతి
 జయతి తగ్ం సంగ్రామం మాన్దుక ఇధో [౨౪] భవత్యజ్గరా ఏ॒వ ప్ర॑తివేష్టమానా
 అమిత్రాణామస్య సేనాం ప్రతి వేష్టయన్తి య ఉన్మాద్యేత్త॒స్మై హో॒తవ్యా॑ గన్ధర్వాస్సరసో వా
 ఏ॒తము॑న్మాదయన్తి య ఉన్మాద్యత్యేతే ఖి॒లు వై గన్ధర్వాస్సరసో యద్రాష్ట్రభృతస్త॒స్మై
 స్వా॒హా తా॒భ్యః స్వా॒హేతి॑ జుహోతి తేనైవైనాజ్ఞమయతి వైయగ్రోధ ఔదుమ్బర ఆశ్వత్థః

ప్లాక్ష ఇతీధ్మో భవత్యేతే వై గన్ధర్వాప్సరసాం గృహాః స్వ ఏవైనా- [౨౫] నాయతసే
 శమయత్యభిచరతా ప్రతిలోమగ్ం హోతవ్యాః ప్రాణాసేవాఽస్య ప్రతీచః ప్రతి యౌతి తం
 తతో యేన కేన చ స్పృణుతే స్వకృత ఇరిణే జుహోతి ప్రదరే వైతద్వా అప్యై
 నిర్ఋతిగృహీతం నిర్ఋతిగృహీత ఏవైనం నిర్ఋత్యా గ్రాహయతి యద్వాచః క్రూరం
 తేన వషట్కరోతి వాచ ఏవైనం క్రూరేణ ప్ర వృశ్చతి తాజగార్తిమార్ఛతి యస్య
 కామయేతాఽన్నాద్య- [౨౬] మా దదీయేతి తస్య సభాయాముత్తానో నిపద్య భువనస్య పత
 ఇతి తృణాని సం గృహ్ణీయాత్ప్రజాపతిర్వై భువనస్య పతిః ప్రజాపతిసైవాఽస్యాఽన్నాద్యమా
 దత్త ఇదమహమముష్యాముష్యాఽయణస్యాఽన్నాద్యగ్ం హరామీ త్యాహాఽన్నాద్యమేవాఽస్య
 హరతిషడ్భిర్హరతి షడ్వా ఋతవః ప్రజాపతిసైవాఽస్యాఽన్నాద్యమాదాయర్తవోఽస్మా అను
 ప్ర యచ్ఛన్తి [౨౭] యో జ్యేష్ఠబన్ధురపభూతః స్యాత్తగ్ం స్థలేఽవసాయ్య బ్రహ్మాదనం
 చతుఃశరావం పక్వా తస్మై హోతవ్యా వర్షం వై రాష్ట్రభృతో వర్షం స్థలం వర్షం వైవైనం
 వర్షం సమానానాం గమయతి చతుఃశరావో భవతి దిక్ష్యేవ ప్రతి తిష్ఠతి క్షీరే భవతి
 రుచమేవాఽస్మిన్దధాత్యుద్ధరతి శృతత్వాయ సర్పిష్వాన్భవతి మేధ్యత్వాయ చత్వార
 ఆర్షేయాః ప్రాశ్నన్తి దిశామేవ జ్యోతిషి జుహోతి||[౨౮]

గ్రామీ యునక్తీధ్మస్వ ఏవైనాఽన్నాద్యం యచ్ఛన్తీకాన్ పశ్యాశ్చ||3.4.8||

దేవికా నిర్వపేత్ప్రజాకామశ్చన్దాగ్ంసి వై దేవికాశ్చన్దాగ్ంసీవ ఖలు వై ప్రజాశ్చన్దోభిరేవాఽస్మై
 ప్రజాః ప్ర జనయతి ప్రథమం ధాతారం కరోతి మిథునీ ఏవ తేన కరోత్యన్వేవాఽస్మా
 అనుమతిర్మన్యతే రాతే రాకా ప్ర సినీవాలీ జనయతి ప్రజాస్వేవ ప్రజాతాసు కుహ్వ వాచం
 దధాత్యేతా ఏవ నిర్వపేత్ప్రజాకామశ్చన్దాగ్ంసి వై దేవికాశ్చన్దాగ్ంసీ- [౨౯] వ ఖలు
 వైపశవశ్చన్దోభిరేవాఽస్మై పశూన్ప్ర జనయతి ప్రథమం ధాతారం కరోతి ప్రైవ తేన
 వాపయత్యన్వేవాఽస్మా అనుమతిర్మన్యతే రాతే రాకా ప్ర సినీవాలీ జనయతి పశూనేవ

ప్ర॒జాతా॑న్ము॒హ్వో ప్ర॒తి ష్టా॑పయత్యేతా ఏ॒వ ని॒ర్వపే॑ద్ద్యామ॒కామ॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి వై
 దే॒వికా॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి॒వ ఖ॒లు వై గ్రా॒మశ్చ॑న్దో॒భిరే॒వాఽస్మై॑ గ్రా॒మ- [30] మ॒వ రు॑న్దే మ॒ధ్యతో
 ధా॒తారం॑ కరోతి మ॒ధ్యత ఏ॒వైనం॑ గ్రా॒మస్య॑ దధాత్యేతా ఏ॒వ ని॒ర్వపే॑జ్యోగామయావీ
 ఛ॒న్దాగ్ం॑సి వై దే॒వికా॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి ఖ॒లు వా ఏ॒తమ॑భి మ॒న్యస్తే॑ యస్య॒ జ్యోగా॑మయాతి
 ఛ॒న్దోభిరే॒వైన॑మగదం కరోతి మ॒ధ్యతో ధా॒తారం॑ కరోతి మ॒ధ్యతో వా ఏ॒తస్యా॑ఽక్లుప్తం యస్య॒
 జ్యోగా॑మయాతి మ॒ధ్యత ఏ॒వాఽస్య॑ తేన కల్పయత్యేతా ఏ॒వ ర్ని- [31] వపే॑ద్యం య॒జ్ఞో
 నోప॑నమే॒చ్ఛన్దాగ్ం॑సి వై దే॒వికా॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి ఖ॒లు వా ఏ॒తం నోప॑ నమన్తి యం య॒జ్ఞో
 నోప॑నమతి ప్రథమం ధా॒తారం॑ కరోతి ము॒ఖత ఏ॒వాఽస్మై॑ ఛ॒న్దాగ్ం॑సి దధాత్యుపైనం య॒జ్ఞో
 నమ॑త్యేతా ఏ॒వ ని॒ర్వపే॑దీజానశ్చ॒న్దాగ్ం॑సి వై దే॒వికా॑ యాతయామానీ॒వ ఖ॒లు వా ఏ॒తస్య॑
 ఛ॒న్దాగ్ం॑సి య ఈ॒జాన ఉ॒త్తమం॑ ధా॒తారం॑ కరో- [32] త్యుపరి॑ష్టాదే॒వాఽస్మై॑ ఛ॒న్దాగ్ం॑
 స్యయాతయామాన్యవ రున్ద ఉపైనముత్తరో య॒జ్ఞో నమ॑త్యేతా ఏ॒వ ని॒ర్వపే॑ద్యం మే॒ధా
 నోప॑నమే॒చ్ఛన్దాగ్ం॑సి వై దే॒వికా॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి ఖ॒లు వా ఏ॒తం నోప॑ నమన్తి యం మే॒ధా
 నోప॑నమతి ప్రథమం ధా॒తారం॑ కరోతి ము॒ఖత ఏ॒వాఽస్మై॑ ఛ॒న్దాగ్ం॑సి దధాత్యుపైనం మే॒ధా
 నమ॑త్యేతా ఏ॒వ ని॒ర్వపే॑- [33] ద్దుక్కామశ్చ॒న్దాగ్ం॑సి వై దే॒వికా॑శ్చ॒న్దాగ్ం॑సి॒వ ఖ॒లు వై
 రు॒క్చన్దో॒భిరే॒వాఽస్మిన్రు॑చం దధాతి క్షీరే భవన్తి రుచమే॒వాఽస్మిన్ద॑ధతి మ॒ధ్యతో ధా॒తారం॑
 కరోతి మ॒ధ్యత ఏ॒వైనగ్ం॑ రుచో దధాతి గాయత్రీ వా అనుమతిస్త్రీష్టుగ్రా॒కా జగ॑తీ
 సినీ॒వా॒ల్యను॑ష్టు॒ప్పుహూ॒ర్ధాతా॑ వషట్కారః పూర్వపక్షో రాకాఽపరపక్షః కుహూరమావాస్యా
 సినీ॒వా॒లీ పౌర్ణ॑మా॒స్యను॑మతిశ్చన్ద్రమా ధాతాఽష్టే [34] వసవోఽష్టాక్షరా గాయత్ర్యేకాదశ
 రుద్రా ఏకాదశాక్షరా త్రిష్టుబ్ద్వాదశాఽఽదిత్యా ద్వాదశాక్షరా జగతీ ప్రజాపతిరనుష్టుబ్ధాతా
 వషట్కార ఏతద్వై దే॒వికాః స॒ర్వాణి॑ చ ఛ॒న్దాగ్ం॑సి స॒ర్వాశ్చ॑ దే॒వతా॑ వషట్కారస్తా
 యథ్సహ సర్వా నిర్వపేదీశ్వరా ఏనం ప్రదహో ద్వే ప్రథమే నిరుప్య ధాతుస్తృతీయం
 నిర్వపేత్తథో ఏవోత్తరే నిర్వపేత్తథైనం న ప్ర దహన్త్యథో యస్మై కామాయ నిరుప్యస్తే

తమేవాకభిరుపాకప్నోతి||[3x]

పశుకామశ్చన్దాగ్ంసి వై దేవికాశ్చన్దాగ్ంసి గ్రామం కల్పయత్యేతా ఏవ నిరుత్తమం ధాతారం కరోతి మేధా నమత్యేతా ఏవ నిర్వపేదష్టే దహన్తి నవ చ||3.4.9||

దేవికాః ప్రజాకామో మిథునీ ప్రజాను పశుకామః ప్రైవ గ్రామకామో జ్యోగామయావీయం యజ్ఞో య ఈజానో యం మేధా రుక్మామోఽష్టే|| దేవికా భవన్తి దధతి రాష్ట్రకామాయ భవతి దధతి||

వాస్తోష్పతే ప్రతి జానీహ్యస్మాన్ధాన్వపేశో అనమీవో భవా నః| యత్త్వేమహే ప్రతి తన్నో జుషస్వ శం న ఏధి ద్విపదే శం చతుష్పదే|| వాస్తోష్పతే శగ్మయా సగ్ంసదా తే సక్షీమహి రణ్వయా గాతుమత్యా| ఆవః క్షేమ ఉత యోగే వరం నో యూయం పాత స్వస్తిభిః సదా నః|| యథ్సాయం ప్రాతరగ్నిహోత్రం జుహోత్యాహుతీష్టకా ఏవ తా ఉప ధత్తే [3x] యజమానోఽహోరాత్రాణి వా ఏతస్యేష్టకా య ఆహితాగ్నిర్యథ్సాయం ప్రాతర్జుహోత్యహోరాత్రాణ్యేవాకప్తేష్టకాః కృతోష్ప ధత్తే దశ సమానత్ర జుహోతి దశాక్షరా విరాడ్విరాజమేవాకప్తేష్టకాం కృతోష్ప ధత్తేఽథో విరాజ్యేవ యజ్ఞమాప్నోతి చిత్త్యశ్చిత్తోఽస్య భవతి తస్మాద్యత్ర దశోషిత్వా ప్రయాతి తద్యజ్జవాస్త్వవాస్త్వేవ తద్యత్తతోఽర్వాచీనగ్ం [3x] రుద్రః ఖలు వై వాస్తోష్పతిర్యదహుత్వా వాస్తోష్పతీయం ప్రయాయాదుద్ర ఏనం భూత్వాగ్నిరనూత్థా యహన్యాద్వాస్తోష్పతీయం జుహోతి భాగధేయేనైవైనగ్ం శమయతి నాకర్తిమార్చతి యజమానో యద్యుక్తే జుహుయాద్యథా ప్రయాతే వాస్తావాహుతిం జుహోతి తాదృగేవ తద్యదయుక్తే జుహుయాద్యథా క్షేమ ఆహుతిం జుహోతి తాదృగేవ తదహుతమస్య వాస్తోష్పతీయగ్ం స్యా- [3x] ద్దక్షిణో యుక్తో భవతి సవ్యోఽయుక్తోఽథ వాస్తోష్పతీయం జుహోత్యుభయమేవాకరపరివర్గమేవైనగ్ం శమయతి యదేకయా జుహుయాద్ధర్విహోమం కుర్యాత్పురోఽనువాక్యామనూచ్య యాజ్యయా జుహోతి సదేవత్వాయ యద్ధుత ఆదధ్యాదుద్రం

గృహ¹నన్వారో¹హయే¹ద్యద¹వక్షా¹ణాన్య¹సం ప్రక్షా¹ప్య ప్రయా¹యాద్య¹థా యజ్ఞ¹వే¹శసం
 వా¹ఽఽదహ¹నం వా తా¹దృగే¹వ తద¹యం తే యోని¹ర్ఙ్ముత్వి¹య ఇత్య¹రణ్యోః సమా¹రోహ¹య-
 [3౯] త్యేష వా అగ్నే¹ర్యోనిః స్వ ఏ¹పైనం యోనౌ సమా¹రోహ¹యత్య¹థో ఖల్వా¹హుర్య¹దరణ్యోః
 సమా¹రూథో నశ్యే¹దుదస్యా¹ఽగ్నిః సీదే¹త్పునరా¹ధేయః స్వా¹దితి యా తే అగ్నే యజ్ఞి¹యా
 తనూ¹స్తయే¹హ్యో రోహిత్యా¹త్మన్థ సమా¹రోహ¹యతే యజమా¹నో వా అగ్నే¹ర్యోనిః
 స్వా¹యామే¹పైనం యోన్యా¹గ్ం సమా¹రోహ¹యతే॥[౪౦]
 ధత్తే¹ఽర్వాచీ¹నగ్ స్వా¹ధ్నమా¹రోహ¹యతి పశ్చ¹చత్వారి¹గ్ంశ¹చ॥3.4.10॥

త్వమగ్నే బృహ¹ద్వయో దధా¹సి దేవ దా¹శుషే కవి¹ర్సహ¹పతి¹ర్యువా॥ హవ్య¹వాడగ్ని¹రజ¹రః
 పితా¹ నో విభు¹ర్విభా¹వా సు¹దృశీ¹కో అస్మే సు¹గార్హ¹పత్యాః సమి¹షో ది¹దీహ్య¹స్మద్రి¹యక్సం
 మి¹మీహి శ్ర¹వాగ్ంసి॥ త్వం చ సో¹మ నో వశో జీ¹వాతుం న మరా¹మహే ప్రి¹యస్తో¹త్రో
 వన¹స్పతిః॥ బ్రహ్మ¹ దే¹వానాం పద¹వీః కవీ¹నామృషి¹ర్విప్రా¹ణాం మహి¹షో మృ¹గాణా¹మ్ శ్యే¹నో
 గృ¹ధ్రాణా¹గ్ స్వ¹ధితి¹ర్వనా¹నాగ్ం సో¹మః [౪౦] ప¹విత్ర¹మత్యే¹తి రే¹భన్న్॥ ఆ వి¹శ్వదే¹వగ్ం
 సత్ప¹తిగ్ం సూ¹క్తై¹రద్యా వృ¹ణీ¹మహే సత్య¹సవ¹గ్ం స¹వితార¹మ్॥ ఆ స¹త్యేన ర¹జసా వర్త¹మా¹నో
 ని¹వేశయ¹న్నమృ¹తం మర్త్యం చ హి¹రణ్య¹యేన స¹వితా ర¹థే¹నాఽదే¹వో యా¹తి భు¹వనా
 వి¹పశ్య¹న్న్॥ యథా¹ నో అ¹దితిః క¹రత్పశ్యే¹ నృ¹భ్యో యథా¹ గ¹వే యథా¹ తో¹కాయ రు¹ద్రియ¹మ్॥
 మా నస్తో¹కే త¹నయే మా న ఆ¹యుషి మా నో గో¹షు మా [౪౧] నో అ¹శ్వేషు రీ¹రిషః వీ¹రాన్మా
 నో రు¹ద్ర భా¹మితో వ¹ధీర్హవి¹ష్మన్తో న¹మసా వి¹ధే¹మ తే॥ ఉ¹దపు¹తో న వ¹యో ర¹క్షమా¹ణా
 వా¹వదతో అ¹భి¹యస్యే¹వ ఘో¹షాః గి¹రిభ్ర¹జో నో¹ర్మయో మ¹దన్తో బృ¹హస్ప¹తి¹మభ్య¹ర్కా
 అ¹నా¹వన్న్॥ హగ్ం¹సై¹రివ స¹ఖి¹భి¹ర్వా¹వద¹ద్భి¹రశ్మ¹న్మయా¹ని న¹హనా వ్య¹స్య¹న్న్॥
 బృ¹హస్ప¹తి¹రభి¹క¹ని¹క్ర¹ద¹ద్గా ఉ¹త ప్రా¹స్తా¹దు¹చ్చ వి¹ద్వాగ్ం అ¹గా¹యత్॥ ఏ¹న్త్ర సా¹న¹సి¹గ్ం ర¹యి¹గ్ం
 [౪౩] స¹జి¹త్వా¹నగ్ం స¹దా¹సహ¹మ్ వ¹ర్షి¹ష్ఠ¹మూ¹తయే భ¹ర॥ ప్ర స¹సా¹హి¹షే పు¹రు¹హా¹త

శత్రుఞ్జ్యేష్ఠస్తే శుష్మ ఇహ రాతిరస్తు ఇన్ద్రాఽభర దక్షిణేనా వసూని పతిః సిన్ధునామసి
 రేవతీనామ్॥ త్వగ్ం సుతస్య పీతయే సద్యో వృద్ధో అజాయథాః ఇన్ద్ర జ్యేష్ఠాయ
 సుక్రతో॥ భువస్త్వమిన్ద్ర బ్రహ్మణా మహాన్భువో విశ్వేషు సవనేషు యజ్ఞియః భువో
 నృగ్శృప్యతో విశ్వస్మిన్భరే జ్యేష్ఠశ్చ మన్తౌ [౪౪] విశ్వచరషణి॥ మిత్రస్య చరషణీధృతః శ్రవో
 దేవస్య సానసిమ్ సత్యం చిత్రశ్రవస్తమమ్॥ మిత్రో జనాన్ యాతయతి ప్రజానన్మిత్రో
 దాధార పృథివీముత ద్యామ్॥ మిత్రః కృష్టిరనిమిషాఽభి చష్ఠే సత్యాయ హవ్యం
 ఘృతవద్విధేమ॥ పు స మిత్ర మర్తో అస్తు ప్రయస్వాన్ యస్త ఆదిత్య శిక్షతి వ్రతేన॥ న
 హన్యతే న జీయతే త్వోతో వైనమగ్ంహో అశ్నోత్యన్తితో న దూరాత్॥ య- [౪౫] చ్చిద్ధి తే
 విశో యథా పు దేవ వరుణ వ్రతమ్॥ మిమీమసి ద్యవిద్యవి॥ యత్కిం చేదం వరుణ దైవ్యే
 జనేఽభిద్రోహం మనుష్యాశ్చరామసి॥ అచిత్తీ యత్తవ ధర్మా యుయోపిమ మా
 నస్తస్మాదేనసో దేవ రీరిషః॥ కితవాసో యద్రిరిపుర్న దీవి యద్వా ఘా సత్యముత యన్న
 విద్రు సర్వా తా వి ష్య శిథిరేవ దేవాఽథా తే స్యామ వరుణ ప్రియాసః॥[౪౬]

సోమో గోష మా రయిం మన్తౌ యచ్ఛిథిరా సప్త చ॥3.4.11॥

వి వా ఏతస్యా ఽవాయో ఇమేవై చిత్తం చాగ్నిర్భూతానాం దేవా వా అభ్యాతానాసృతాషాద్రాష్ట్ర కామాయ దేవికా వాస్తోష్పతే
 త్వమగ్నే బ్రహద్వయ ఏకాదశ॥11॥

వివా ఏతస్యే త్యాహ మృత్యుర్గర్భర్వోఽవ రున్ధే మధ్యతస్త్వమగ్నే బ్రహద్భట్పత్వారిగ్ంశతే॥౪౬॥

వివా ఏతస్య ప్రియాసః॥

॥ హరిః ఓమ్॥

॥ శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు॥

॥ ఇతి తృతీయకాణ్డే చతుర్థః ప్రశ్నః॥